

## Motion till riksdagen 2005/06: MJ415

av **Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v)**

# Genetiskt modifierade organismer (GMO)

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att allmänhetens inställning bör överordnas handelsintressen och att regeringen därför inom EU bör verka för att EU skall vara en GMO-fri zon.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall verka för att nationell reglering av GMO-produktion och försäljning samt förbud mot GMO skall tillämpas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall tillämpa försiktighetsprincipen även för produktion, distribution och försäljning av GMO.

## Inledning

Gentekniken har varit ifrågasatt ända från början. I dag tycker många att det är bra eller acceptabelt att den används för att ta fram nya läkemedel. Men mot ”genmat” är motståndet massivt, inte minst i Sverige. Trots de motstånd som finns bland konsumenter och producenter kommer inom kort GM-grödor att odlas i Sverige.

## Attityder till genetiskt modifierade organismer (GMO)

Under våren 2005 arrangerade Jordbruksdepartementet och Nordiska ministerrådet ett seminarium om genmodifierade livsmedel, framför allt om allmänhetens inställning i Norden och Baltikum. Efter två dagars debatt i Stockholm kunde åhörarna dra en rad slutsatser:

#### Fel! Okänt namn på

- Inställningen till genteknik har inte ändrats särskilt mycket på 30 år. Fortfarande anser många att det är som att spela rysk roulett med mänsklighetens framtid.
- Motståndet är särskilt stort mot genteknikens användning på livsmedel. Varken tester eller kontrollsystem har haft någon lugnande effekt.

Många kritiker ser gentekniken som ett redskap för stora multinationella företag. Trots det massiva motstånd som finns bland såväl konsumenter som producenter pågår från industrins håll en ständig argumentation för att få acceptans för genmodifierade livsmedel.

Samtidigt växer odlingen av genmodifierade grödor utanför Europa lavinartat, framför allt i USA. I Sverige odlas ännu så länge genmodifierade grödor bara i fältförsök. De svenska odlarna och konsumenterna är tveksamma och det svenska jordbruket är i dag GMO-fritt. Ett antal genmodifierade grödor har nu godkänts för kommersiell odling inom EU och denna odling förekommer redan i Spanien och Tyskland.

## Konsumenternas inställning i strid med frihandelsprincipen

På grund av konsumenternas negativa inställning till GMO inom EU har handelsrelationen mellan framför allt USA och EU påverkats starkt negativt. Europas konsumenter vill helt enkelt inte ha in genmodifierade livsmedel, trots att detta enligt WTO tolkas vara i strid med frihandelsprincipen. Istället för att acceptera konsumenters och producenters inställning pågår ett stort arbete med att övertyga konsumenter och producenter om att riskerna med GMO är minimala. EU har under ett flertal år jobbat med att ta fram nya regelverk kring hur GMO ska få spridas för att vinna konsumenternas förtroende för GMO.

Vänsterpartiet anser att allmänhetens inställning bör överordnas handelsintressen och att regeringen därför inom EU bör verka för att EU ska vara en GMO-fri zon. Detta ska ges regeringen till känna.

## Sveriges agerande inom EU

Under sommaren skedde omröstning i ministerrådet kring ett förslag om att upphäva enskilda medlemsländers rätt att ha kvar förbud mot vissa GM-grödor. Sverige valde, istället för att rösta emot förslaget för en fortsatt nationell reglering, att lägga ned sin röst. Tack vare att andra länder inom EU röstade emot förslaget röstades förslaget ned och de nationella förbuden finns nu kvar. Sveriges inställning är dock att inte tillämpa nationella regler utan att följa EU:s linje.

Fel! Okänt namn på

Sveriges regering menar att den gemensamma lagstiftningen har förhandlats fram av medlemsländerna och är således en gemensam vilja inom unionen. Regeringen anser därför att det är viktigt, både ur ett trovärdighetsperspektiv och ur ett rättsligt perspektiv, att denna lagstiftning följs av medlemsstaterna. Detta är anledningen till att Sverige inte vill tillämpa den särskilda skyddsklausulen som innebär att enskilda länder kan välja att ha ett fortsatt stopp för vissa GM-grödor. Vänsterpartiet anser att Sverige ska verka för att nationell reglering av GMO-produktion och försäljning samt förbud mot GMO ska tillämpas. Detta ska ges regeringen till känna.

## Försiktighetsprincipen

Om GMO innebär risker för hälsa och miljö är en fråga som diskuteras flitigt. Det finns trots allt bevis för att GM-grödor kan sprida sig till vilda arter, vilket i förlängningen skulle kunna få förödande konsekvenser på ekosystemen. Brittiska forskare har bland annat hittat vild åkersenap som är resistent mot bekämpningsmedel. Motståndskraften har växten fått från en modifierad gen, ursprungligen hemmahörande i genmodifierad raps som tidigare odlats på det fält där åkersenapen växte.

Vänsterpartiet anser att det är anmärkningsvärt att den svenska regeringen väljer att inte vilja tillämpa den skyddsklausul som finns med motiveringen att den enbart ska kunna användas om bevis finns för att särskilda åtgärder bör vidtas. Svenska konsumenter litar inte på genmodifierade livsmedel. Det finns inte några garantier för att GMO inte innebär risker för hälsa och miljö. Sverige brukar i andra sammanhang argumentera starkt för att försiktighetsprincipen ska tillämpas: finns inte tillräckligt med kunskap bör vi minimera riskerna. Trots detta väljer svenska regeringen att följa EU:s lagstiftning. Handelsrelation går före människors åsikt och inställning. Handelsrelation går före försiktighetsprincipen. Vänsterpartiet anser att Sverige ska tillämpa försiktighetsprincipen även för produktion, distribution och försäljning av GMO. Detta ska ges regeringen till känna.

Stockholm den 30 september 2005

*Sven-Erik Sjöstrand (v)*

*Owe Hellberg (v)*

*Sten Lundström (v)*

*Karin Thorborg (v)*

*Kjell-Erik Karlsson (v)*

*Peter Pedersen (v)*